
Бондарчук Ярослава Сергіївна, завідувач науково-методичного відділу
Бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова

УДК 026/027:004.774-026.12(06)

WEB-АРСЕНАЛ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ – ВАГОМИЙ ЗАСІБ УСПІШНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Я. С. Бондарчук

Бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Анотація: У статті проаналізована актуальність використання сучасних web-ресурсів як засобів успішних каналів комунікації бібліотек. Розглянуто практичний досвід впровадження онлайн-сервісів, які позиціонують зарубіжні бібліотеки у віртуальному просторі. Висвітлено основні тенденції розвитку web-ресурсів.

Ключові слова: Бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова, web-ресурси, електронний каталог, УДК, web-сайт, SMM-тренди, web-дизайн, віртуальна реальність.

Успіх будь-якої організації залежить від багатьох факторів, у тому числі від впровадження інновацій та ефективного використання сучасних web-ресурсів. Вектор майбутнього все більше скеровує до використання технологічних засобів в питанні задоволення інформаційних потреб. Як наслідок, за останні кілька років від інформаційного дефіциту ми перейшли в простір інформаційного перенасичення. Ерік Шмідт,

науковець, викладач та фахівець комп'ютерної інженерії в США, зазначає, що за два дні в наш час людство створює стільки інформації, скільки було створено загалом від початку цивілізації до 2003 року. Близько п'ять ексабайтів електронних даних в день з'являється в просторі світової павутини (<https://bit.ly/21bZBdk>).

Закономірне питання до вище поданої тези постає на сторінках книги Рона Старкера «Transforming Libraries: A Toolkit for Innovators, Makers, and Seekers» (2017 р.) – «Чому нам потрібні бібліотеки, коли у нас є Google?». Саме тому аргумент, який пов'язує сучасні бібліотеки з їх вмінням орієнтуватися в світі інформації та оперувати сучасним арсеналом web-ресурсів, трансформуючись та змінюючи форми та методи роботи, є вагомою відповіддю на подібні тези.

Від традиційних функцій бібліотеки, що полягають в накопиченні, збереженні та організації доступу до інформації формуються нові професійні позиції, де першочерговим є аналіз, синтез та забезпечення швидкого та зручного доступу до інформаційних ресурсів.

Сукупність інноваційних процесів впливає на зміну способів спілкування та споживання інформації. Практично використовуючи можливості web-ресурсів, ми отримуємо та надаємо доступ до різної інформації, знаходимо нові перспективи та налагоджуємо важливі зв'язки. Руйнуючи стіни, розширюючи функціональний простір сучасних бібліотек – створюємо реальну комунікацію.

З розвитком технологічних процесів основні функції бібліотеки продовжують існувати, збагачуючи спектр можливостей та покращуючи умови роботи.

Традиційне інформаційне забезпечення розширило простір з доступом до світових інформаційних ресурсів, як наслідок – сформувало актуальну функцію в діяльності сучасних бібліотек, а саме, роль інформаційного супроводу навчальних, наукових процесів та індивідуального розвитку.

Базовим інформаційним web-ресурсом сучасної бібліотеки є її електронний каталог (ЕК). На практиці – це систематизована база даних, що дозволяє швидко знайти документ за автором, назвою книги чи предметом дослідження.

Бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова для підтримки навчального та наукового процесу своїх користувачів забезпечує доступ до 6 БД ЕК. Також, крім своїх основних функцій ЕК має чудовий додатковий діапазон,

що забезпечує облік бібліотечного фонду, електронну книговидачу, спрощує процес інвентаризації та забезпечує супровідною інформацією про місцезнаходження, кількість та доступність потрібних документів тощо. Бібліотека постійно працює над удосконаленням автоматизованого пошуку інформації в електронному каталозі (ЕК):

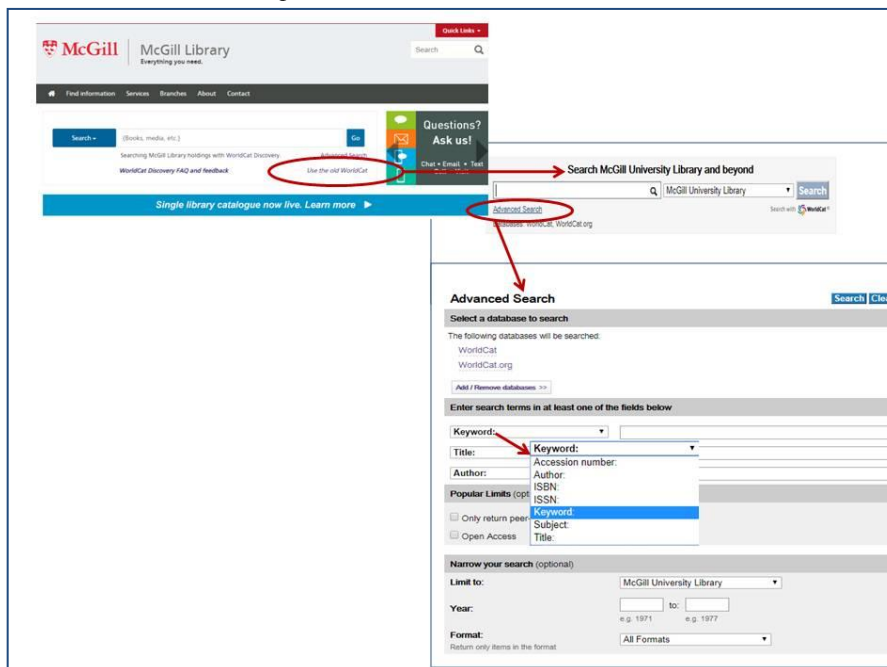
– створений алфавітно-предметний покажчик (АПП) дає можливість бібліотекарю при систематизації по ключовому слову вибрати потрібний шифр і його числове значення потрапляє в призначене поле.

– в базі даних УДК розкрито за принципом ієрархічного словника не тільки медицину, яка налічує більше 3000 шифрів УДК, але й інші галузі. Ця база автоматично відображається в УДК-навігаторі на сайті бібліотеки, де по будь-якому ключовому слові відображаються конкретні розділи для більш точного відбору літератури. Також читач може при необхідності роздрукувати список відібраних джерел.

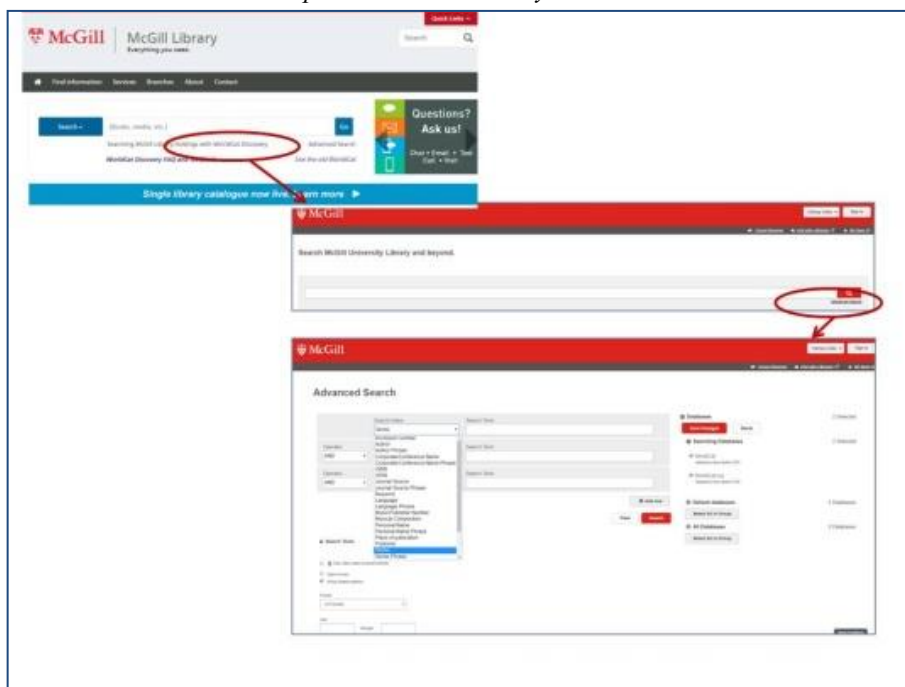
– створений навігатор по рубриках міжнародної системи класифікації медичної літератури MESH (понад 58 тис.) дає можливість читачу по ключовому слові вибрати конкретну згідно його запиту рубрику і отримати всю необхідну інформацію, яка є в бібліотеці, на екрані монітора.

Досліджуючи web-можливості сучасних бібліотек актуальним є досвід бібліотеки університету McGill (Канада). Влітку 2018 року бібліотека модернізувала свій електронний каталог WorldCat Local (*зображення 1*) та інструменти пошуку для свого наступника Discovery WorldCat (*зображення 2*). Таким кроком бібліотека McGill приєднується до 54 % своїх колег з Асоціації дослідницьких бібліотек, які розпочали процес оновлення та інтегрували бібліотечні системи до більш сучасних платформ з надання бібліотечних послуг. Візуально скориставшись ЕК, помічаємо зміну інтерфейсу пошукача та його додаткові переваги з розширення можливостей пошуку інформації.

Зображення 1. WorldCat Local

Зображення 2. Discovery WorldCat

Процес пошуку в електронному каталозі бібліотеки McGill здійснюється в 4 власних БД (книги, статті, архівний каталог та бази даних, яка налічує 1357 придбаних БД, що розміщені в алфавітній послідовності).

Через жорсткі ліцензійні угоди з видавцями та розробниками певні електронні бібліотечні ресурси обмежені для широкого кола користувачів бібліотеки McGill, деякі ресурси відкриті лише окремому факультету (кампусу). Доступ до електронних ресурсів за межами університетського містечка здійснюється з допомогою використання продукту EZпроху. Він є провідним і надійним рішенням програмного забезпечення для віддаленої аутентифікації користувачів.

Пошук в базах даних чітко систематизовано у відповідності до предметів за галуззю знань, окремо відфільтровано доступні онлайн ресурси для випускників університету, нарізно пакет електронних журналів та газет (<http://libraryguides.mcgill.ca/az.php>).

Цікавим в практичному полі дослідження функцій ЕК є досвід Національної бібліотеки Білорусі (НББ). На сайті бібліотеки (<https://www.nlb.by/>) пошук можна здійснити в двох видах ЕК. Традиційний ЕК Національної бібліотеки Білорусі дає можливість будь-якому користувачу не залежно від місця знаходження та авторизації здійснити пошук документів, що зберігаються у фонді НББ, ліцензійних базах даних та інформаційних ресурсах відкритого доступу та отримати доступ до повних текстів документів з інформаційних ресурсів відкритого доступу.

Користувач, що знаходиться в НББ, може отримати доступ до її електронної бібліотеки, а також до повних текстів документів з ліцензійних баз даних: EBSCOhost, Oxford Journals Online, eLIBRARY.RU, «Лань», «Університетська бібліотека» та ін.

Зведений електронний каталог Білорусі – є їх національним інформаційним ресурсом, який формують найбільші республіканські бібліотеки. Всі користувачі незалежно від їх місцезнаходження отримують вільний доступ в режимі реального часу до бібліографічної інформації про фонди бібліотек. В інформації про документ містяться відомості про місце і шифр його зберігання. Для інформування про склад фондів бібліотек регіонів республіки функціонують регіональні зведені електронні каталоги.

Ще одним цікавим web-ресурсом, що може виконувати функції організації в віртуальному просторі, розширивши аудиторію користувачів, є веб-сайт бібліотеки. Камерон Молл, спікер, автор і керівник дизайнерських проектів Facebook висловив тезу «Те, що відрізняє дизайн

від мистецтва, полягає в тому, що дизайн має бути функціональним», яка пояснює низку тенденцій в розвитку веб-сайтів і веб-дизайну (<https://bit.ly/2QDaLbB>).

Чи відповідають сайти сучасних бібліотек технологічним та дизайнерським концепціям сьогодення, та в якому напрямку потрібно розвиватись?

Сучасний користувач бібліотеки використовує в повсякденному житті чимало різних гаджетів, що забезпечують швидкий та зручний доступ до мережі Інтернет. Великі компанії інвестують кошти в розвиток мобільних мереж, які діляться на покоління. Відповідно до «правила 10 років» прогнозований розвиток 5G технологій та інших поколінь мобільних мереж будуть забезпечувати ще швидшу передачу даних (<https://bit.ly/2Z1Hh11>). Відповідно до цих тенденцій адаптивність стала важливою вимогою в час, коли саме смартфони більш широко використовуються для перегляду веб-сторінок.

Завдяки новим технологічним розробкам, а саме, новому стандарту створення мобільних сайтів responsive design – сайт адаптується під розмір екрану пристрою, з якого ваш користувач здійснює перегляд.

Аналіз мобільних версій web-сайтів бібліотек м. Вінниця та України свідчить про те, що бібліотеки країни ефективно адаптуються до сучасних вимог та тенденцій пов'язаних з розвитком тенденцій в web-просторі.

Зручний доступ до інформації бібліотеки, простий та функціональний дизайн web-сайту заохочує до налагодження успішної комунікації з користувачами. Корисними є й інші додаткові можливості, якими можуть скористатись читачі з допомогою використання web-сторінки бібліотеки.

Адаптована версія сайту бібліотеки McGill (<https://www.mcgill.ca/library>) надає можливість в режимі онлайн забронювати кімнату для групового та самостійного навчання, обрати кімнату з 3-D принтером та сканером для реалізації своїх навчальних ідей тощо. У розділі «Запитай у бібліотекаря» користувач має можливість рекомендувати документи, якими на його думку необхідно поповнити фонд бібліотеки. Цікавим є й практичний досвід відділу сканування документів, який дозволяє користувачу віддалено отримати необхідну йому інформацію. На електронну пошту читач отримує лист з URL-адресою та паролем, що дає право тимчасового доступу до замовлених документів в цифровому форматі терміном до 30 днів.

Таким чином, розробка web-сайтів та інших ресурсів бібліотеки сприяє підвищенню та продуктивному використанню її послуг, одночасно покращуючи імідж організації. Покращення інтерфейсу web-сайту бібліотеки в очах своїх користувачів у більшій мірі залежить від реалізації сучасних ідей, що відповідають визначеним напрямкам.

Отже, яких правил потрібно дотримуватись, щоб створити цікавий та сучасний web-сайт? Упродовж декількох років інтернет-маркетинг переходить на персоналізований вміст інформації. Тому перш ніж створити будь-який продукт, необхідно вивчити свою цільову аудиторію, уявити портрет свого ідеального користувача, відповідно дивувати його цікавим та актуальним контентом. Важливим у web-дизайні є правило візуалізації контенту. Візуальні ефекти надзвичайно важливі і повинні бути частиною сайту. Тому доцільно робити ставку на якісні зображення з високою роздільною здатністю. На великих безкоштовних web-сайтах таких як Pexels, Pixabay, Pxhere, Unsplash можна знайти потрібний візуальний контент як для створення сайту бібліотеки так і для візуалізації сторінки в соціальних мережах.

Слідкуючи за світовими тенденціями, сучасні бібліотеки вже давно активно використовують соціальні мережі для популяризації власних сервісів, розширення кола читачів та активної взаємодії з ними. За прогнозами фахівців інноваційного парку UNIT.City, мережа Facebook до 2020 року стане повністю мобільною (<https://bit.ly/2Wn1JFN>). Тенденцію обширного використання телефонів підтверджує і аналіз SMM-трендів (Social Media Marketing).

Віртуальна реальність – ще одна цікава тенденція, яка викликає зацікавленість користувачів веб-сторінок. Американська бібліотечна асоціація (<https://bit.ly/2FaZNHP>) ділиться власним поглядом на використання віртуального світу в шкільних, академічних та публічних бібліотеках. Протягом декількох років американські бібліотекарі розглядають технологію віртуальної реальності як чудового інструменту для створення інформації та організації доступу до неї. Створюючи віртуальні студії та надаючи обладнання для роботи, американські бібліотеки розширюють простір своїх можливостей.

Бібліотека університету Ньюкасла (<https://bit.ly/2HWmfms>) пропонує до уваги користувачів віртуальні тури бібліотеками університету. Кожен

бажаючий може познайомитись з простором бібліотеки, ставши учасником тривимірної екскурсії.

Використовуючи 360-градусне відео вітчизняні бібліотеки також надають можливість здійснити віртуальну подорож до своїх книгозбірень.

Ще однією з найбільш важливих тенденцій web-дизайну, що розвивається, є доцільність включення до web-сторінки чат-бота. Він миттєво надасть відповіді на найбільш поширені запитання користувачів, запам'ятає їх уподобання, допоможе забронювати необхідний простір.

Отже, сукупність технологічних інструментів розвитку web-сайтів доповнюють традиційні інтерфейси, не змінюючи їх, та розширюють горизонти можливостей організацій, які йдуть шляхом переосмислення своєї діяльності та трансформації в світі сучасних змін. Практично з допомогою сучасних web-ресурсів формується майбутнє бібліотек, але що є важливо без забуття минулого. Якщо для сучасного користувача бібліотека є комфортним та доступним сервісним центром у навчанні, пошуках інформації та індивідуальному розвитку, то саме web-технології та нова інформаційна культура відкривають нові можливості активної взаємодії бібліотек з її користувачами.

Література:

1. McGill Library [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://www.mcgill.ca/library/> (дата звернення 30.05.2019) – Назва з екрана.
2. Национальная библиотека Беларуси [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://www.nlb.by/> (дата звернення 30.05.2019) – Назва з екрана.
3. American libraries [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2FaZNHP> (дата звернення 30.05.2019) – Назва з екрана.
4. The University of Newcastle, Australia [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2HWmfms> (дата звернення 30.05.2019) – Назва з екрана.

WEB-АРСЕНАЛ СОВРЕМЕННОЙ БИБЛИОТЕКИ – ВЕСОМОЕ СРЕДСТВО УСПЕШНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Я. С. Бондарчук

Библиотека ВНМУ им. Н. И. Пирогова

Аннотация: В статье проанализирована актуальность использования современных web-ресурсов как средств успешных каналов коммуникации библиотек. Рассмотрен практический опыт внедрения онлайн-сервисов, которые позиционируют зарубежные библиотеки в виртуальном пространстве. Освещены основные тенденции развития web-ресурсов.

Ключевые слова: Библиотека ВНМУ им. Н. И. Пирогова, web-ресурсы, электронный каталог, УДК, web-сайт, SMM-тренды, web-дизайн, виртуальная реальность.

WEB-ARSENAL OF A MODERN LIBRARY – THE IMPORTANT MEANS OF A SUCCESSFUL COMMUNICATION

Ya. Bondarchuk

Library of Pirogov Memorial VNMU

Annotation: The article analyzes the relevance of using modern web-resources as the means of successful communication channels of libraries. The practical experience of introduction of online services, which foreign libraries put in their virtual space is analyzed. The main tendencies of the development of web-resources are highlighted.

Key words: Library of VNMU named after. M. I. Pirogov, web-resources, electronic catalog, UDC (Universal Decimal Classification), website, SMM-trends, web-design, virtual reality.